

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

COVID-19: yhteiskunnalliset vaikutukset Suomessa – keskipitkä aikaväli

7.4.2022

Jouni Varanka, VNK, STRO

Kokoava arvio koronakriisistä

- Taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset (2020–2022 & 2023+)
- THL:n skenaariot, ministeriöiden arviot ja selvitykset, punninta
- Pääkysymys: Tarvitaanko kriisistä palautumiseen hallituksen toimia?

- *Kriisin vaikutukset riippuvat lähtötilanteesta: esim. digivalmius, luottamus, julkisen talouden lähtötilanne*

Yhteenveto: Epidemiologinen ”TV-sarja, ei elokuva”

Mennyt

- Epidemiologisesti Suomi on selvinnyt kriisistä hyvin vertailtaessa useisiin muihin Euroopan maihin
- Luottamus viranomaisiin ja viranomaisviestintään keskeinen menestystekijä
- Variantit muuttaneet draaman kaarta

Tuleva (THL:n skenaariot)

- Influenssakaudella 2022–2023 syytä varautua epidemia-aaltoon, joka luultavasti nykyistä lievempi
- Taudista endeeminen: kausivaihtelu, uusia variantteja, lievempi tautimuoto toistuvien infektioiden kautta
- Erityisen alttiilla riskiryhmillä myös kuolleisuutta

Yhteenveto: Talous

”Osumia tuli, ei uponnut”

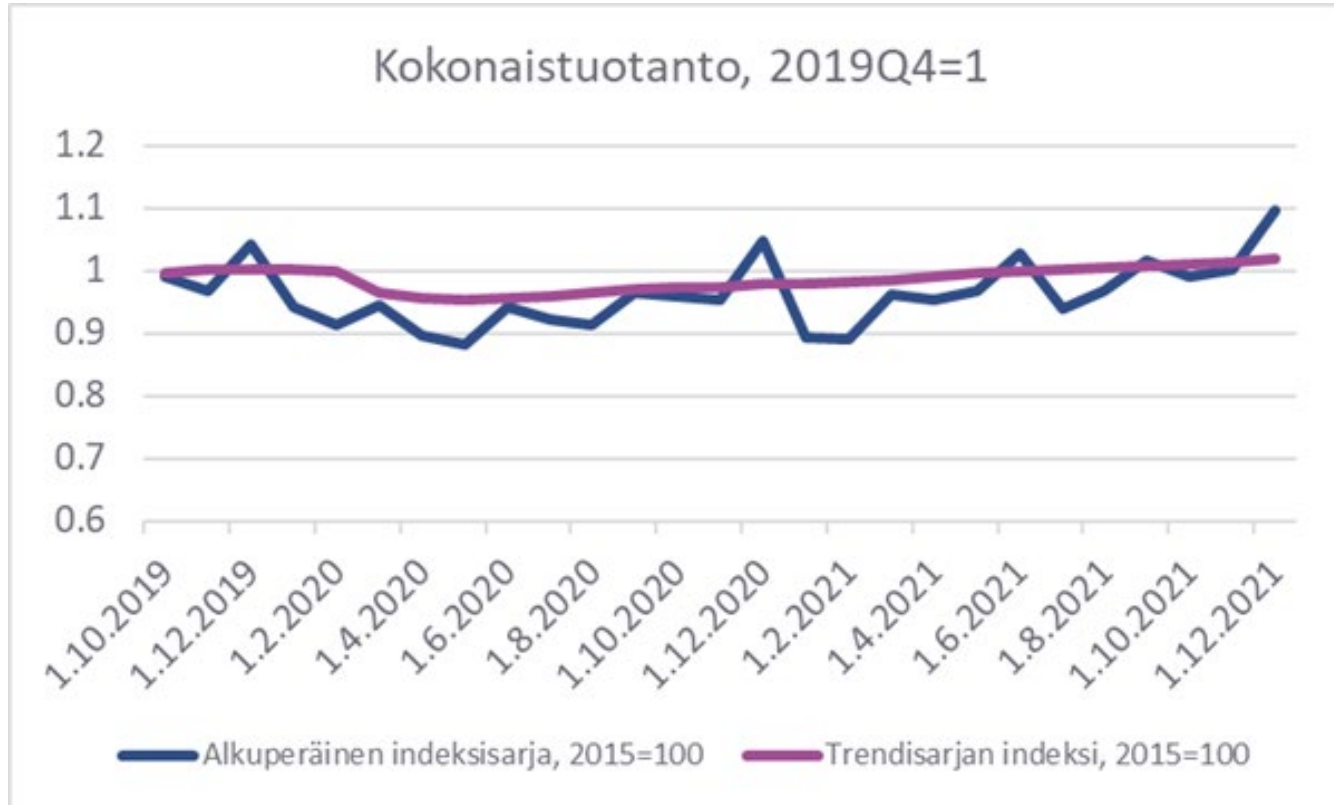
Mennyt

- Suomi ei ole saanut iskua, josta sen ei voisi olettaa toipuvan kokonaisuutena hyvin
- Vuoden 2020 taantuma oli Euroopan lievimpiä
- BKT ylittänyt 2019 tason, työllisyys kehittynyt hyvin, pitkäaikaistyöttömyys koholla
- Valtion velkaantuminen

Tuleva

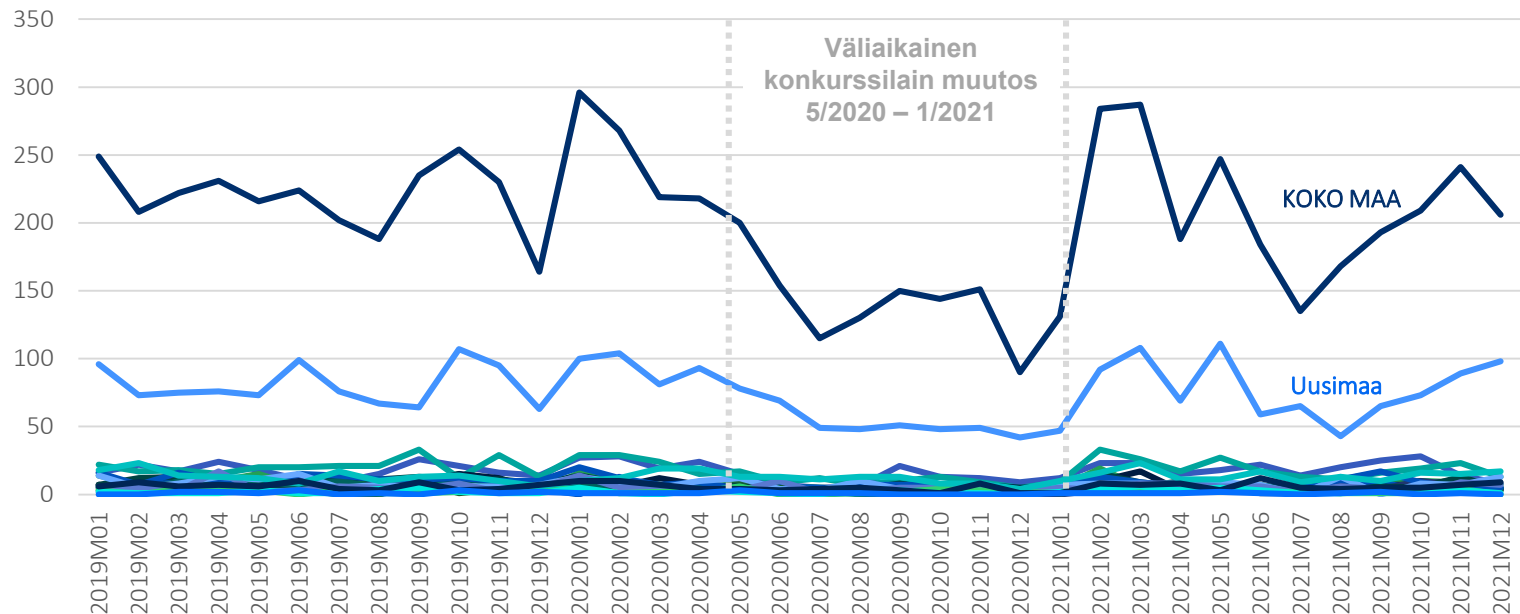
- Epidemiologinen näkymä ei ole suuri riski, perusteena myös toteutunut kehitys
- Myös tapahtuma-ala ja matkailu olivat elpymässä muutaman vuoden aikajänteellä
- Työvoimapula; Koulutus- ja työperäinen maahanmuutto ylitti 2019 tason vuonna 2021
- Venäjän hyökkäys Ukrainaan kääntää näkymää negatiiviseksi

Kokonaistuotanto on ylittänyt 2019 tason

Havainnekuva: Vireille pannut konkurssit

Konkurssit, yritysten lkm

Lähde: Konkurssit, Tilastokeskus

Yhteenveto: Sosiaaliset vaikutukset ”Samassa myrskyssä, eri veneessä”

Mennyt

- Palveluvelka, erityisesti mielenterveydessä jonoutumista ja ongelmien kasvua
- Tukea tarvitsevien määrä kasvanut, tilanteet vaikeutuneet
- Eriarvoisuus lisääntynyt laajasti. Oppimistulokset, liikunta, tuen tarve ja haastavat elämäntilanteet, pitkäaikais-työttömyys: samansuuntaisia havaintoja...
- SOTE-alan henkilöstöpula on vaikeutunut, henkilöstö kuormittunutta

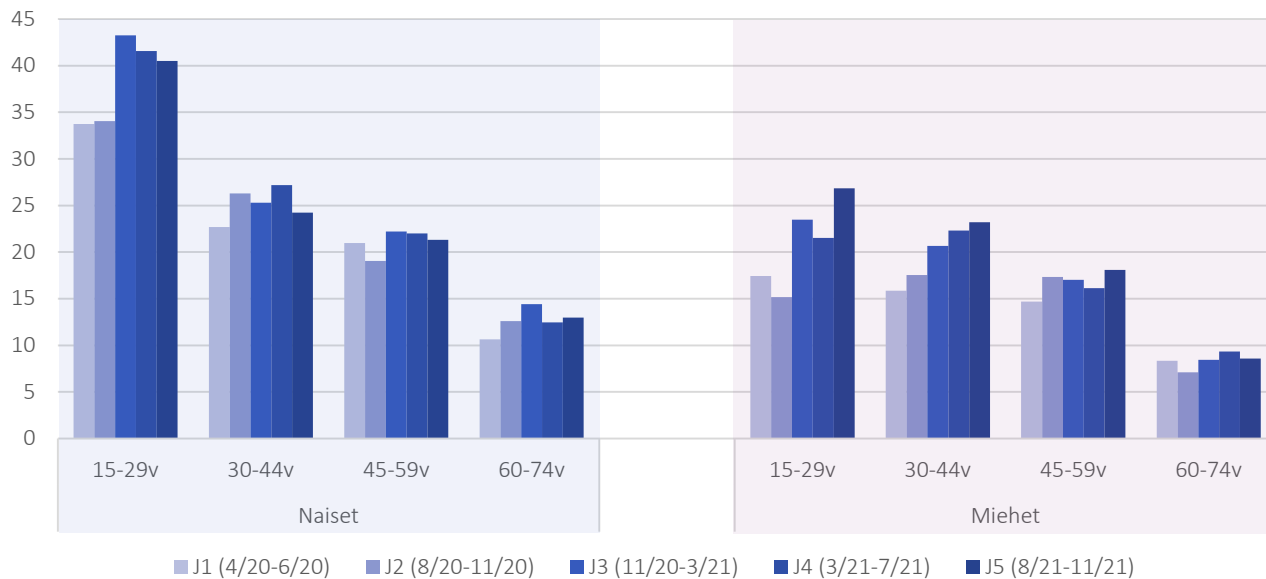
Tuleva

- PTH ja ESH palveluvelan purkaminen kestää vuosia
- Palvelutarpeen kasvu ilmenee viiveellä – merkittävä riski kohonneeseen tarpeeseen
- Tietopohjassa parantamisen varaa, paljon kyselypohjaista tietopohjaa

Havainnekuva: Koettu stressi

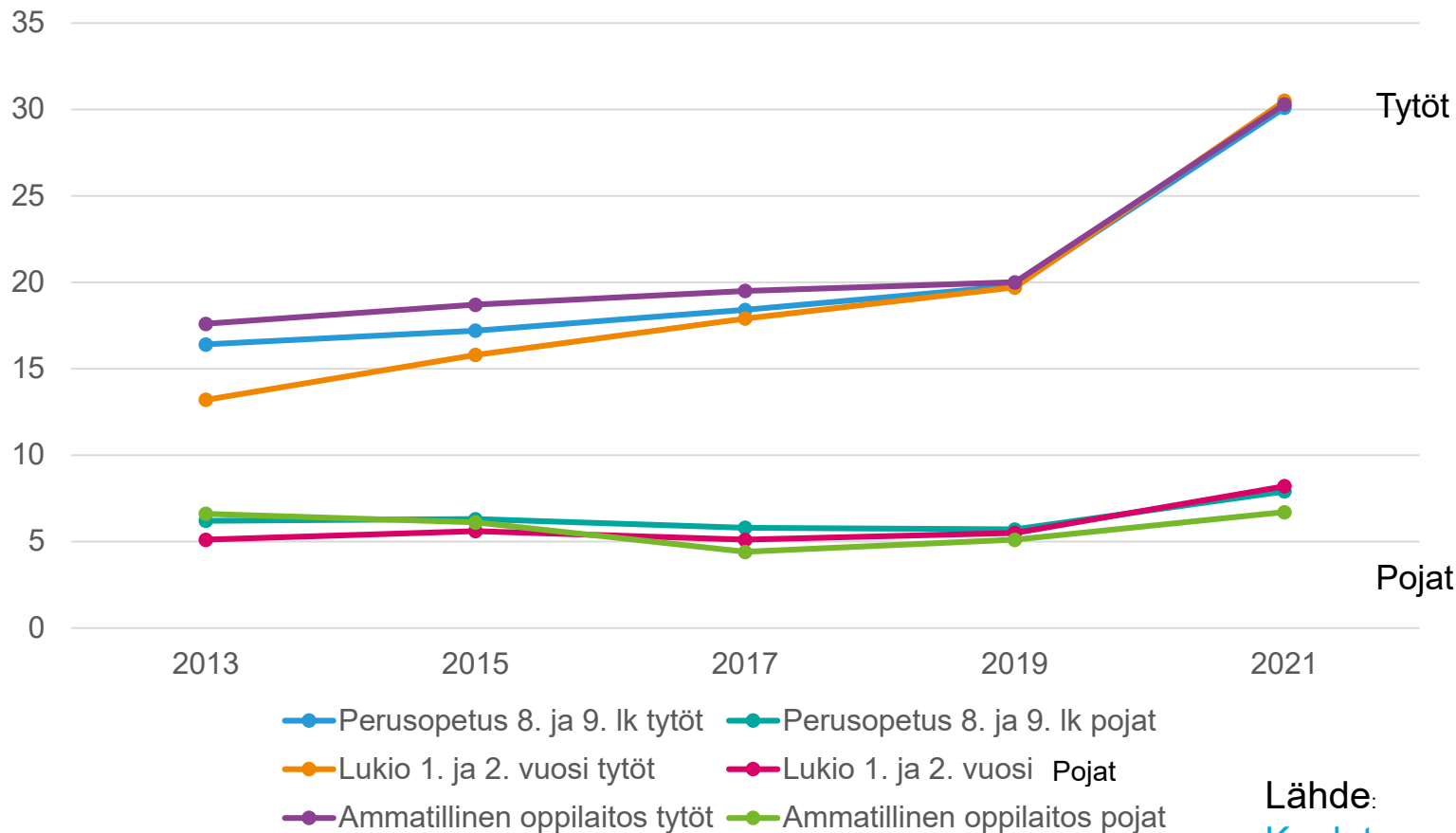
7. Stressillä tarkoitetaan tilannetta... Tunnetko sinä nykyisin tällaista stressiä?

%, vähintään melko paljon stressaantuneet (1-2, asteikko 1-5)

Lähde: Kansalaispulssi

Nuorten kokema kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, %

Lähde:
[Kouluterveyskysely](#)

Suosituksia

1. **”Mitä meille tapahtui?” – kansallinen dialogi** tai tulkinta, johon poliittinen johto osallistuu
2. Vahvistetaan informaatiovaikuttamiseen vastaamista ja kansalaisten suojelua mis- ja disinformaatiolta.
3. **Mobiilisovellus kriisiviestintään ja ajankohtaistiedon jakamiseen** viranomaisviestinnässä
4. **Etätöön pysyvän lisääntymisen vaikutuksia** ja mahdollisuuksia arvioidaan laajasti. Esimerkiksi maan rajat ylittävä etätö.
5. Asetetaan **eriarvoisuuden torjuntaan** selvityshenkilö tai työryhmä (vrt. Saaren työryhmä 2018).
6. **Varautuminen lisääntyneeseen palvelutarpeeseen** SOTE-palveluissa ja hyvinvoinnin palveluissa
7. **Mielenterveyden edistäminen** koko väestön tasolla (Mielenterveysstrategia 2020 – 2030)
8. Edellytyksiä ja kyvykkyyttä **nopeasti päivittyvän tiedon** hyödyntämiseen vahvistetaan kriiseissä sekä tavanomaisessa politiikkavalmistelussa.
9. Käynnistetään **pitkäaikainen tutkimuksellinen työ vuosien 2020–2022** vaikutuksista vuosituhannen alussa syntyneiden myöhempään elämään (ns. Kohortti 2002).
10. Tartutaan **digitalisaation** mahdollisuuksiin

Valmisteluryhmän kokoonpano

- Jouni Varanka (pj.), neuvotteleva virkamies, yksikön päällikkö, VNK
- Petra Packalen, opetusneuvos, VNK
- Seppo Määttä, osastopäällikkö, VNK
- Pasi Pohjola, strategiajohtaja, STM
- Liisa-Maria Voipio-Pulkki, johtava asiantuntija, STM
- Mika Salminen, professori, johtaja, THL
- Jukka Railavo, finanssineuvos, yksikön päällikkö, VM
- Jonna Berghäll, budjettineuvos, yksikön päällikkö, VM
- Samuli Rikama, ekonomisti, TEM
- Heli Nederström, opetusneuvos, OKM
- Joni Hiitola, hallitusneuvos, OKM

Täydentävät puheenvuorot

- Ilkka Julkunen, kir. tri., virusopin professori, Turun yliopisto
- Ahti Salo, professori, Aalto-yliopisto
- Satu Helske, FT, Henri Koskinen, tohtorikoulutettava ja Hanna Ylöstalo, dos., Turun yliopisto
- Essi Pöyry, yliopistotutkija, Helsingin yliopisto ja Hanna Reinikainen, väitöskirjatutkija, Jyväskylän yliopisto
- Katri Vataja, ennakointi- ja strategiajohtaja, Mikko Dufva, ennakoinnin johtava asiantuntija ja Veera Heinonen, Demokratia ja osallisuus -teeman johtaja, Sitra

Kiitos!

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET